

Олександр Олексійович БРИГІНЕЦЬ

д.ю.н., професор, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4058-7566>

e-mail: BriginetsO@meta.ua

Дмитро Володимирович ВАСИЛЮК

здобувач, Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна"

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0540-9819>

ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ В ІНСТИТУЦІЙНІЙ СТРУКТУРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

У статті висвітлено проблему визначення фінансово-правового статусу Європейського центрального банку шляхом аналізу наукових підходів до сутності поняття «фінансово-правового статусу центрального банку», а також складників елементів, що визначають цей статус. Особливу увагу приділено співвіднесенню фінансово-правового статусу Європейського центрального банку та Національного банку України: у повноваженнях, незалежності, розподілу прибутку, та функціях.

Ключові слова: фінансово-правовий статус, Європейський центральний банк, банківська система, діяльність центрального банку, Національний банк України, кредитор, банк, банківська реформа, банківська безпека

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Фахівці з юридичних наук вивчають організаційно-правові основи та функціонування Європейського центрального банку (ЄЦБ) з позиції різних інститутів права конституційного, адміністративного, цивільного та фінансового. Водночас необхідно враховувати, що відносини, які мають місце в діяльності ЄЦБ певною мірою є фінансово-правовими. Це обумовлює певний ступінь актуальності та наукового інтересу до розгляду цих питань з позиції науки фінансового права, оскільки досліджень фінансово-правового статусу ЄЦБ вивчено явно недостатньо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питанню дослідження фінансово-правового статусу центральних банків відображено у працях відомих зарубіжних вчених Дж. Хансен [14] та ін. Також зазначена проблематика розкривається у таких вітчизняних авторів, як Т.А. Латковська [7], В.І. Міщенко [8], М.В. Сідак [10], Р.М. Сухий [11], Н.Е. Златіна [6], В.О. Романишин [9], Ю.О. Тополь [12] та ін.

Незважаючи на досить велику кількість як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, які займаються цією проблематикою, їхні роботи переважно присвячено дослідженню питання правового статусу і опису інституту, що обумовлює розгляд питання з точки зору фінансово-правового статусу.

МЕТА статті – визначення місця та фінансово-правового статусу ЄЦБ в інституційній структурі європейської банківської системи.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поставлені завдання обумовили вибір загальнонаукових та спеціальних наукових методів дослідження, передусім загальнонаукового діалектичного, за допомогою якого вдалося дослідити місце та фінансово-правовий статус ЄЦБ в інституційній структурі європейської банківської системи, як фінансово-правове явище.

РЕЗУЛЬТАТИ

У травні 1998 р. Рада ЄС заявила, що 11 країн задовольняють вимогам, що стосуються конвергенції, тобто умов, які треба виконати, щоб ввести євро, а потім 1 червня 1998 р. засновано ЄЦБ і створено Європейську систему центральних банків (ЄСЦБ). Головна мета ЄСЦБ та ЄЦБ – підтримання цінової стабільності.

Так, відповідно до ст. 2 Протоколу «Про Статут Європейської системи центральних банків та Європейського центрального банку» головна мета ЄЦБ полягає у підтриманні грошової стабільності в Європейській валютній системі. Маастрихтський договір закріплює незалежність ЄЦБ від європейських і національних політичних органів [4].

Нині дослідженню фінансово-правового статусу ЄЦБ приділено недостатньо уваги у працях вітчизняних науковців.

З огляду на зазначене передусім доцільно зупинитися на дослідженні підходів до визначення фінансово-правового статусу центрального банку (ЦБ), оскільки цій проблематиці хоча і приділено значну увагу, однак на сьогодні немає єдиної думки з цього приводу.

На думку Ю. Дмитренко, фінансово-правовий статус ЦБ – це правове становище цього банку у фінансових правовідносинах з його участю, зміст якого виражається сукупністю фінансово-правових прав і обов'язків, спрямованих на виконання поставлених перед ним цілей і функцій [1].

Р.М. Сухий визначає фінансово-правовий статус ЦБ як реалізацію у формуванні та виконанні державного бюджету, стягненні податків, управлінні державними кредитами і позиками [11].

Фінансово-правовий статус ЦБ Т.А. Латковська визначає з концепції юридичних осіб публічного права як публічно-правового суб'єкта, який не є органом державної влади, але який володіє державно-владними повноваженнями [7].

Водночас слід зазначити, що жоден з авторів не роз-

глядає фінансово-правовий статус ЦБ у вузькому і широкому значенні.

Так, визначаємо що, фінансово-правовий статус ЦБ є частиною його правового статусу і може розглядатися у вузькому і широкому значеннях. У вузькому сенсі під фінансово-правовим статусом розуміється сукупність фінансово-правових функцій і повноважень, закріплених у законодавстві про ЦБ, і спрямованих на реалізацію його цілей і завдань.

У широкому значенні зміст цього поняття включає також характеристику його капіталу, резервів, фондів, схем розподілу прибутку, порядку фінансування ЦБ, а також фінансово-правових засобів забезпечення незалежності ЦБ, відповідальності банку за результати фінансової діяльності.

Фінансово-правовий статус ЄЦБ має такі особливості. Основними завданнями ЄЦБ є забезпечення стабільності євро й обмінних курсів національних валют країн-учасниць, визначення та проведення відповідної грошової політики, розпорядження офіційними валютними резервами країн-членів, сприяння ефективному функціонуванню платіжних систем.

ЄЦБ має право давати відповідні вказівки національним ЦБ, які стають невід'ємною ланкою єдиної фінансової системи та повністю позбавляються можливостей інфляційного фінансування заборгованості, маніпулювання в національних інтересах процентними ставками і обмінними курсами.

Багато взаємин між ЦБ, державними органами і організаціями носять фінансово-правовий характер, мають правове оформлення, зокрема й на конституційному рівні.

Як зазначено вище, фінансово-правовий статус ЄЦБ – це сукупність фінансово-правових функцій і повноважень, тож треба розглянути повноваження, які закріплено в Регламенті Європейського Парламенту і Ради ЄС № 1024/2013 від 15 жовтня 2013 р.

Відповідно до ст. 4 Регламенту SSM до повноважень ЄЦБ входять:

- видача та відкликання ліцензій для всіх кредитних організацій зони євро;
- забезпечення дотримання пруденційних норм і встановлення за необхідності більш високих пруденційних вимог з метою підтримки фінансової стабільності;
- оцінювання придбання часток участі в банках і розпорядження ними, проведення стрес-тестів для цілей нагляду (які не замінюють стрес-тести, проведені для цілей оцінювання стійкості банківського сектору в рамках єдиного внутрішнього ринку);
- забезпечення тісної співпраці з національними компетентними органами в рамках реалізації макропруденційних повноважень;
- здійснення нагляду стосовно кредитних організацій, що входять у фінансові конгломерати;
- прийняття превентивних заходів у співпраці з національними компетентними органами у разі виникнення ризику банкрутства кредитної організації;
- ЄЦБ може консультувати держав-членів ЄС з питань сфери дії та імплементації європейського законодавства, що стосується пруденційного регулювання та нагляду [15].

ЄЦБ також має повноваження у сфері антикризового управління, а саме проводить аналіз, оцінювання ризиків і виносить рішення на попередньому етапі врегу-

лювання кризової ситуації (ст.ст. 3-5,9 Регламенту SSM, Директива 2014/59/ЄС про фінансове оздоровлення, Регламент 806/2014 про Єдиний механізм фінансового оздоровлення) [15].

У межах цього дослідження вважаємо за необхідне звернути увагу на засади створення ЄЦБ, а також охарактеризувати його організаційно-правову форму.

Договір про заснування Європейської Спільноти визначає ЄЦБ суб'єктом права (ст. 107) [2]; окрім цього, він повністю незалежний від решти керівних органів ЄС. Діяльність ЄЦБ ґрунтується на засаді незалежних від національних держав та наддержавних органів ухвал.

Передусім це передбачає/означає, що немає примусу в покритті їхніх внутрішніх та зовнішніх боргів. Згідно зі ст. 9 Протоколу ЄЦБ – суб'єкт права й користується в кожній державі-учасниці ЄС усіма можливими правами юридичної особи, зокрема бути стороною в судовому процесі, набувати рухоме і нерухоме майно та розпоряджатися ним згідно з вимогами законодавства [14].

Фінансово-правовий статус ЦБ базується на загально-правовому статусі, тому передусім аналізуються загальні положення про правову природу ЦБ, які містяться в законах про ці банки. Водночас під правовою природою ЦБ в роботі розуміється не юридичний термін, з чітко встановленим змістом, а збірне поняття. Саме в такому сенсі воно широко застосовується в юридичній літературі.

Правовий статус – це встановлене нормами права становище суб'єктів, сукупність їх прав та обов'язків. Ключовим елементом правового статусу є правосуб'єктність, тобто здатність мати і здійснювати безпосередньо або через представника права і юридичні обов'язки [12].

Отже, дослідження фінансово-правового статусу ЦБ, має здійснюватися через призму їх прав і обов'язків. Наприклад, незважаючи на те, що ЄЦБ постає як загальна організація представників ЦБ держав-членів, останні зобов'язані підкорятися рішенням ЄЦБ, що прийнято в рамках його предметної компетенції як основної структурної ланки європейської системи ЦБ. Це ясно випливає з тексту ст. 14 (3) Статуту європейської системи ЦБ, яка оголошує ЦБ невід'ємною частиною системи і вимагає від них підпорядкування вказівкам та інструкціям ЄЦБ [4].

ЄЦБ регулює розподіл грошової маси між фінансовими установами, державою і компаніями. Для цього застосовуються традиційні економічні інструменти грошово-кредитного регулювання: операції на відкритому ринку, добові позички і депозити, норматив мінімальних обов'язкових резервів.

Відмінність від національних грошових систем полягає в тому, що вся грошово-кредитна політика ЄЦБ проводиться у децентралізований спосіб. ЄЦБ приймає рішення і встановлює правила їх виконання. Практичні ж дії вчиняють національні ЦБ в суворій відповідності з грошово-кредитною політикою, яка встановлюється в нормативних документах ЄЦБ.

Наприклад на відміну від ЄЦБ інші інститути й органи, що входять в структуру ЄС (зокрема Європейська комісія, Європейська Рада), не мають статусу окремої юрособи. ЄЦБ може, наприклад, набувати і відчувувати рухоме і нерухоме майно, виступати однією із сторін в суді.

Функціональна незалежність гарантує ЦБ своє коло унікальних повноважень (повноваження зі здійснення

грошово-кредитного регулювання, емісія грошових знаків тощо).

Наприклад, функціональна незалежність передбачає самостійне здійснення ЦБ своїх функцій без втручання інших органів.

Функціональна та операційна незалежність обґрунтована в декількох положеннях Статуту ЄСЦБ. З цією метою ЄСЦБ отримав усі необхідні повноваження та повноваження для досягнення своєї основної мети – стабільності цін. Наприклад, Євросистему наділено винятковою компетенцією грошово-кредитної політики та має монополію на випуск банкнот. Право держав-членів на карбування монети обмежено номіналом, а обсяг випущених монет підлягає затвердженню ЄСЦБ. Тому не може бути створено законних платежів проти волі ЄСЦБ, і це дає ЄСЦБ повний контроль над грошовою базою в єврозоні. Інституціональні домовленості у сфері валютної політики забезпечують узгодженість з цільовою стабільністю як для єдиної грошово-кредитної політики, так і для політики обмінного курсу (ст. 4 Договору про ЄС). З цією ж метою офіційні резерви іноземних резервів зосереджено в межах Євросистеми. ЄСЦБ контролює використання цих акцій, а також залишкових робочих залишків держав-членів в іноземній валюті. Крім того, ст. 101 Договору про ЄС забороняє Євросистемі надавати кредити державному сектору. Ця заборона, яка набула чинності на початку другого етапу ЄВС захищають Євросистему від тиску з боку державного сектору для надання грошового фінансування за допомогою грошей ЦБ та включає придбання Євросистемою державного боргу на первинному ринку. ЄСЦБ регулярно контролює ринок для можливих обходів цієї заборони, пов'язаних із закупівлями державного боргу на вторинному ринку. Євросистема може вільно застосовувати широкий спектр інструментів здійснення своєї політики. Цей спектр інструментів включає регуляторні повноваження та право накладати примусові санкції у разі недотримання норм та рішень ЄСЦБ.

Персональна незалежність ЄСЦБ полягає в особливому порядку призначення та звільнення посадових осіб ради керуючих і дирекції ЄСЦБ. Так, членів ради керуючих ЄСЦБ може бути звільнено тільки Європейським судом на підставі серйозних обставин і на прохання ради керуючих або дирекції. У відповідності зі ст. 283 Договору про функціонування ЄС термін повноважень членів дирекції ЄСЦБ не підлягають відновленню. Управлінський персонал ЄСЦБ обирається на тривалий період часу: національних банків – не менше ніж на 5 років. Крім того, жодна посадова особа керівних органів ЄСЦБ не має право здійснювати іншу діяльність на оплатній або безоплатній основі без відповідного схвалення. Це правило запобігає появі конфлікту інтересів [3].

Відповідно до ст. 16 та ст. 18 Закону України «Про Національний банк України» Правління Національного банку України (НБУ) є колегіальним органом та складається з шести осіб: Голови НБУ, першого заступника та заступників Голови НБУ [5].

Правління НБУ очолює Голова НБУ, який призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України строком на сім років.

Отже, відповідно до критерію персональної незалежності правління НБУ повністю відповідає вимогам Європейського законодавства, оскільки ми переконались

на порівнянні до вимог які висувуються до керуючого і дирекційного складу ЄСЦБ.

І, нарешті, фінансова незалежність означає, що вся діяльність ЦБ не повинна фінансуватися за рахунок коштів будь-яких союзних органів, а фінансування має здійснюватися за рахунок власних коштів банку.

Власний бюджет ЄСЦБ поповнюється за рахунок доходів від емісії банкнот євро; від різниці у процентних ставках за кредитами і депозитами ЄСЦБ; від інвестицій, вкладених в офіційні валютні резерви країн-членів ЄС, які ЄСЦБ зберігає і обслуговує [6].

ЄСЦБ і національні ЦБ мають свої власні фінансові ресурси і доходи та користуються організаційною автономією. Їх фінансова і організаційна автономія дає змогу Євросистемі виконувати свої завдання в міру необхідності.

Капітал ЄСЦБ підписаний і оплачений національними ЦБ. ЄСЦБ має свій власний бюджет, незалежний від бюджету ЄС. Статут також дає змогу ЄСЦБ самостійно приймати умови зайнятості для своїх співробітників і організувати свою внутрішню структуру на свій розсуд. Крім того, як наднаціональна організація ЄСЦБ користується на територіях держав-членів привілеями та імунитетами, які необхідні для виконання його завдань. Гл. 1 Протоколу про привілеї та імунітети Європейських спільнот від 8 квітня 1965 р. гарантує, серед іншого, що приміщення та архіви ЄСЦБ є недоторканими і його стан та активи нематеріальні. Крім того, у протоколі йдеться, що вони не повинні піддаватися жким-небудь адміністративним або юридичним обмеженням без дозволу Європейського суду.

Фінансову незалежність НБУ найбільш влучно розкриває ст. 4 Закону України «Про Національний банк України», що визначає НБУ як економічно самостійний орган. Це виявляється у таких елементах:

- НБУ забезпечує виконання своїх функцій за рахунок його доходу в межах кошторису, затвердженого Радою НБУ;

- НБУ не відповідає за зобов'язаннями органів державної влади та банків, а вони, в свою чергу за зобов'язаннями НБУ [5].

Однак, ступінь незалежності того чи іншого органу різна. Наприклад, ступінь незалежності ЦБ не йде в порівнянні зі ступенем незалежності судової влади, яка істотно вище.

Також доречно порівняти діяльність ЦБ у функціях, які він виконує.

Головна функція ЄСЦБ полягає в підтримці стабільності цін в єврозоні (забезпечення рівня інфляції не вище 2%), а також у вироблення та здійснення валютної політики єврозони. ЄСЦБ зберігає офіційні обмінні резерви країн зони євро і встановлює основні процентні ставки, а також організовує емісію банкнот євро. Для того щоб здійснювати завдання Європейської системи національних банків, ЄСЦБ за допомогою національних ЦБ повинен збирати необхідну статистичну інформацію, запитуючи її або у відповідних компетентних національних властей, або безпосередньо в учасників економічних відносин (ст. Статуту Європейської системи ЦБ та ЄСЦБ).

Відповідно до ст. 33 ЄС. Протокол про Статут Європейської системи ЦБ та ЄС від 25 березня 1957 р. Чистий прибуток ЄСЦБ розподіляється так:

– частина, призначена на загальний резервний фонд у розмірі, визначеному Радою керуючих, але не перевищуючи 20 % чистого прибутку, з дотриманням меж, рівного 100 % капіталу ЄЦБ.

– решта призначається для розподілу між членськими банками, пропорційно оплаченій ними частці капіталу ЄЦБ. У розподілі чистого прибутку беруть участь тільки національні ЦБ єврозони, оскільки ЦБ, що залишаються за її межами, не володіють правом брати участь у прибутку ЄЦБ, вони також не зобов'язані відшкодувати його потенційних збитків.

Отже, стає очевидним, що ЄЦБ є організацією з особливим статусом. Тільки ЄЦБ має виняткове право санкціонувати випуск банкнот на території спільноти. Особливо слід наголосити, що банкноти, випущені ЄЦБ і національними ЦБ, є єдиними банкнотами, які мають статус законного платіжного засобу на території ЄС.

Також його значимість підкреслюється тим, що кожна з держав-членів повинна забезпечити найпізніше – до дати створення ЄСЦБ відповідність Договору про Євро-

пейське Співтовариство та Статуту ЄСЦБ й ЄЦБ, включаючи Положення про національного ЦБ.

Слід звернути увагу на те, що в ЄЦБ повинні консультуватися стосовно будь-якої пропозиції у сфері його компетенції, а також національним органам влади стосовно будь-якого проекту законодавчого положення у сфері його компетенції, але в тих межах і за тих умов, які встановлено Радою ЄС відповідно до процедури, закріпленої у Договорі про Європейське Співтовариство.

ВИСНОВКИ

Отже, фінансово-правовий статус ЄЦБ в інституційній структурі європейської банківської визначається у фінансово-правових функціях і повноважень: здійснення валютних операцій, управління та підтримання валютних резервів і забезпечення безперебійного функціонування платіжної системи, підтримувати загальну економічну політику союзу, а також сприяє вжиттю заходів для зміцнення стабільності фінансової системи.

Список використаних джерел

1. Дмитренко Ю.М. Фінансово-правові засади проведення Національним банком України грошово-кредитної політики. *Публічне право*. 2012. № 4 (8). С. 107-114.
2. Договір про заснування Європейської Спільноти. Міжнародний документ від 25.03.1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017
3. Європейський Союз. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу. Офіційний вісник Європейського Союзу 30.03.2010 C83/1. Брюссель, 2010.
4. Європейський Союз. Протокол про Статут Європейської системи центральних банків та Європейського Центрального банку. Конституційні акти Європейського Союзу / упорядник Г. Друзенко. Київ, 2005 р. Ч. I. 512 с.
5. Про Національний банк України: Закон України № 679-XIV від 20 травня 1999 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
6. Златіна Н.Е. Конституційне закріплення правового статусу центральних банків в країнах-членах Європейського Союзу та України. *Держава і право*. 2010. № 47. С. 446–452. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/37/04-Zlatina.pdf>
7. Латковська Т.А. Фінансово-правове регулювання організації та функціонування банківської системи в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз: автореф. дис. ... докт. юрид. наук / Одеська національна юридична академія. Одеса, 2008. 40 с.
8. Міщенко В.І., Кротюк В.Л. Центральні банки: організаційно-правові засади. Київ, 2004. 255 с.
9. Романишин В.О. Центральний банк і грошово-кредитна політика. Київ, 2005. 321 с.
10. Сідак М.В. Фінансово-правове регулювання банківських відносин в Європейському Союзі та країнах Східної Європи: порівняльний аналіз: монографія. Ужгород, 2010. 416 с.
11. Сухий Р.М. Повноваження НБУ по управлінню та контролю за валютним оборотом: фінансово-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Одеська юридична академія. Одеса, 2012. 21 с.
12. Тополь Ю.О. Конституційно-правовий статус Національного банку України. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2018. № 131. С. 47-50.
13. Council Regulation (EU) No 1024/2013 of 15 October 2013 conferring specific tasks on the European Central Bank concerning policies relating to the prudential supervision of credit institutions. 2013.
14. Hansen J. European integration: an economic perspective. Oxford University Press, 2001.
15. Regulation (EU) 806/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 July 2014 establishing uniform rules and a uniform procedure for the resolution of credit institutions and certain investment firms in the framework of a Single Resolution Mechanism and a Single Resolution Fund and amending Regulation (EU) 1093/2010 EC. OJ L 225, 30.7.2014. pp. 1–90.

References

1. Dmytrenko Yu.M. Financial and legal principles of monetary and credit policy by the National Bank of Ukraine. *Public law*. 2012. No. 4 (8). pp. 107-114. (in Ukrainian).
2. The Treaty on the Establishment of the European Community (International document dated March 25, 1957). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017 (in Ukrainian).
3. European Union. Consolidated versions of the Treaty on the European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. *Official Journal of the European Union*. 30.03.2010 C83/1. Brussels, 2010. (in Ukrainian).
4. European Union. Protocol on the Statute of the European System of Central Banks and the European Central Bank. Constitutional acts of the European Union / compiled by H. Druzenko. Kyiv, 2005. Part I. 512 p. (in Ukrainian).
5. Law of Ukraine On the National Bank of Ukraine: Law of Ukraine No. 679-XIV of May 20, 1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (in Ukrainian).
6. Zlatina N.E. Constitutional consolidation of the legal status of central banks in the member states of the European Union and Ukraine. *State and law*. 2010. No. 47. pp. 446–452. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/37/04-Zlatina.pdf> (in Ukrainian).
7. Latkovska T.A. Financial and legal regulation of the organization and functioning of the banking system in Ukraine and

foreign countries: comparative legal analysis: author's abstract ... Doctor of legal sciences / Odesa National Law Academy. Odesa, 2008. 40.p. (in Ukrainian).

8. Mishchenko V.I., Krotiyuk V.L. Central banks: organizational and legal foundations. Kyiv, 2004. 255 p. (in Ukrainian).

9. Romanyshyn V.O. Central bank and monetary policy. Kyiv, 2005. 321 p. (in Ukrainian).

10. Sidak M.V. Financial and legal regulation of banking relations in the European Union and Eastern European countries: comparative analysis: monograph. Uzhhorod, 2010. 416 p. (in Ukrainian).

11. Sukhyi R.M. Powers of the NBU to manage and control currency turnover: financial and legal aspect: author's abstract ... PhD in legal sciences / Odesa Law Academy. Odesa, 2012. 21 p. (in Ukrainian).

12. Topol Y.O. Constitutional and legal status of the National Bank of Ukraine. *Bulletin of the Khmelnytskyi Institute of Regional Management and Law*. 2018. № 131. pp. 47-50. (in Ukrainian).

13. Council Regulation (EU) No 1024/2013 of 15 October 2013 conferring specific tasks on the European Central Bank concerning policies relating to the prudential supervision of credit institutions. 2013.

14. Hansen J. European integration: an economic perspective. Oxford University Press, 2001.

15. Regulation (EU) 806/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 July 2014 establishing uniform rules and a uniform procedure for the resolution of credit institutions and certain investment firms in the framework of a Single Resolution Mechanism and a Single Resolution Fund and amending Regulation (EU) 1093/2010 EC. OJ L 225, 30.7.2014. pp. 1–90.

Oleksandr BRYHINETS

Doctor of Legal Sciences, Professor, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4058-7566>

e-mail: BrigynetsO@meta.ua

Dmytro VASYLIUK

applicant, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0540-9819>

FINANCIAL AND LEGAL STATUS OF THE EUROPEAN CENTRAL BANK IN THE INSTITUTIONAL STRUCTURE OF THE EUROPEAN BANKING SYSTEM

The paper deals with the problem of determining the financial and legal status of the European Central Bank (hereinafter referred to as the ECB), analyzing scientific approaches to the essence of the concept of "financial and legal status of the central bank", as well as the constituent elements that determine this status. Particular attention is paid to the correlation between the financial and legal status of the ECB and the National Bank of Ukraine (hereinafter - the NBU), namely: in powers, independence, profit sharing, and functions. The European Central Bank is an organization with a special status. Only the ECB has the exclusive right to authorize the issuance of banknotes on the territory of the community. It should be especially emphasized that banknotes issued by the ECB and national central banks are the only banknotes that have the status of legal tender in the EU. Also, its importance is emphasized by the fact that each of the member states had to ensure, at the latest - before the date of creation of the ESCB, compliance with the Treaty on the European Community and the Statute of the ESCB and the ECB, including the Regulation on the national central bank. The European Central Bank is an organization with a special status. Only the ECB has the exclusive right to authorize the issuance of banknotes on the territory of the community. It should be especially emphasized that banknotes issued by the ECB and national central banks are the only banknotes that have the status of legal tender in the EU. The financial and legal status of central banks is based on the general legal status, therefore, first of all, the general provisions on the legal nature of central banks contained in the laws on these banks are analyzed. The financial and legal status of the ECB in the institutional structure of European banking is defined in the financial and legal functions and powers, namely: in the implementation of foreign exchange operations, management and maintenance of foreign exchange reserves and ensuring the smooth functioning of the payment system, support the general economic policy of the union, and also contribute to the implementation of measures to strengthen the stability of the financial system.

Keywords: *financial and legal status, European Central Bank, banking system, activity of the central bank, National Bank of Ukraine, creditor, bank, banking reform, banking security*